

Vår referanse:
BR/MN

Deres referanse:
23/92

Dato:
25.04.2023

Helse -og Omsorgsdepartementet

Høring- NOU 2023:4 TID FOR HANDLING- Personellet i en bærekraftig helse- og omsorgstjeneste

Apotekteknikere er den største enkeltstående yrkesgruppen i norske apotek. Farmasiforbundet i Parat organiserer om lag 90 prosent av de yrkesaktive apotekteknikerne i Norge.

Farmasiforbundet er fornøyd med arbeidet utvalget har gjort for å rette fokus mot en mer hensiktsmessig oppgavedeling mellom yrkesgruppene og bruk av rett person på rett plass. Farmasiforbundet er enig i at det ligger et stort og uforløst potensial i at flere kan få brukt sin kompetanse. Helsepersonellkommisjonens tydelige tilbakemelding om at det i større grad må bygges kompetanse i tjenestene nedenfra mener Farmasiforbundet er et godt utgangspunkt for å møte bemanningsutfordringene i helsetjenesten framover.

Vi vil som fagforening for ansatte i apotek avgi et høringssvar med fokus på apotekenes potensiale for framtiden. Farmasiforbundet mener at apotekene og helsepersonellet som er ansatt i apotek, kan bidra i større grad til å løse noen av fremtidens helseutfordringer.

Det er allerede mangel på helsepersonell – det antas at denne mangelen vil øke i årene som kommer. Apotekene kan avlaste helsetjenesten ytterligere, og Farmasiforbundet mener det ligger et ubenyttet potensial i å bruke helsepersonell ansatt i apotek på flere områder, både i nåværende helsetjenester og mulige fremtidige oppgaver både i og utenfor apoteket.

Vi mener at samfunnet er tjent med at kompetansen og ressursene i apoteket blir brukt rasjonelt, og at det er en fornuftig og hensiktsmessig arbeids-, ansvars- og oppgavefordeling i apoteket. Som apotekteknikere ønsker vi å bidra til et enda bedre helsetilbud. Skal vi lykkes med å utvikle morgendagens apotek, og avlaste helsetjenesten med flere helse- og farmasifaglige oppgaver – er apoteket helt avhengig både av farmasøytene og apotekteknikerne på apoteket.

Knapphet på ressurser og personell preger hele den norske helsetjenesten, slik er det også i apoteket. Det er ventet at denne utviklingen vil akselerere, og behovet for riktig bruk av ressursene vil være økende i årene som kommer.

I NOU-fremtidens apotek pekes det på en underdekning av farmasøytter. På vegne av apotekteknikerne skulle vi ha sett at apotekbransjen hadde evnet å se at apotekteknikerne i større grad kunne bidratt til å forhindre denne påståtte farmasøytmangelen.

Mange farmasøytter, som NOU-fremtidens apotek, selv påpeker utfører i dag tradisjonelle apotekteknikeroppgaver.

Etter vår oppfatning er det ikke mulig å løse de kapasitets- og kompetanseutfordringene bransjen står overfor, om ikke apotekteknikerne er en større del av løsningen.

Postboks 9029 Grønland
0133 Oslo

Tlf 21 01 36 00
Faks 21 01 38 00

post@farmasiforbundet.no

NO 970 169 237

Vi ble derfor særskilt overrasket og skuffet over at NOU fremtidens apotek ikke på noen som helst måte synes å drøfte strategier eller ambisjoner om en bedre faglig utnyttelse av yrkesgruppen apotektekniker. Derfor er vi særdeles glade for at Helsepersonellkommissjonen nå tydelig peker på viktigheten med fornuftig og rasjonell oppgavedeling i helsevesenet.

Ved å tydeliggjøre apotekteknikerens rolle, ville man kunne frigjøre verdifull tid for farmasøytene til å gjøre det som helt åpenbart er rene farmasøyttoppgaver.

Farmasiforbundet ønsker all nytenkning velkommen for å kunne mobilisere den viktige helsekompetanse som allerede finnes i apotekene.

Riktig kompetanse på plass

Et mer effektivt tilbud av helsetjenester forutsetter at oppgavene fordeles slik at tilgjengelig kompetanse utnyttes best mulig. Tydelig strategi og kompetansekrav er derfor viktige verktøy for å innføre ny oppgavefordeling som et strategisk virkemiddel.

Farmasiforbundet ønskes tiltak som kan fremme en ny og fremtidsrettet oppgave- og arbeidsdeling i helsetjenesten, og da også i apoteket velkommen. Etter vår oppfatning åpner arbeidet som nå er igangsatt for å utfordre den tradisjonelle oppgavedelingen mellom helsepersonell. Ikke minst åpner mulighetene som følger med ny teknologi også for endring i arbeids- og oppgavefordelingen i apoteket, men også å ta i bruk apotekets kapasitet i større grad både i spesialhelsetjenesten og primærhelsetjenesten

Gjennom nye teknologiske løsninger kan vi bygge nye sikkerhetsmekanismer som ivaretar pasientsikkerheten, og det vil etter vår oppfatning også være naturlig å vurdere om det også kan brukes til å identifisere flere og nye oppgaver hvor apotekteknikerne kan utføre selvstendig.

Farmasøytene har stort medisinsk ansvar og omfattende oppgaver knyttet til ledelse. For å nyttiggjøre seg apotektekniker og farmasøyt best mulig, vil det være fruktbart å vurdere utdanning, opplæring og videreutdanning med tanke på ny oppgavefordeling og muligheter for alternative karriereveier for disse gruppene.

Vaksinasjon er et godt eksempel på at man har lyktes med å trekke yrkesgruppene inn i felles kompetansehevede tiltak – vi mener at det bør gjøres et arbeid med å identifisere flere slike tiltak hvor man kan bygge ny kompetanse i apotekene for å avlaste den tradisjonelle helsetjenesten.

Autorisert helsepersonell- sikrer kvalitet

Etter Farmasiforbundets oppfatning, bør det vurderes innføring av en form for bemanningsnorm for apotekbransjen – ikke minst for å sikre et helhetlig og kvalitativt godt tilbud gjennom alle landets apotek.

Med en bemanningsnorm mener Farmasiforbundet først og fremst hvilken kompetanse som skal være tilgjengelig for kunden – uavhengig av hvor apoteket ligger og hvilket tilbud som gis. Etter Farmasiforbundets oppfatning burde det derfor slås fast at det utelukkende er autorisert helsepersonell som skal ha kundekontakt i apoteket. Det handler om å ivareta samfunnsoppdraget, yte kvalifisert service til kunden – og å sikre apoteket som en faghandel også i fremtiden.

Apotektekniker i primærhelsetjenesten – bedre utnyttelse av apotekets og helsetjenestens ressurser

Å gi apotek en større rolle i helsetjenesten, er en effektiv bruk av samfunnets ressurser for å gi befolkningen et best mulig helsetilbud. Farmasiforbundet mener det er et stort potensial for apotekene i å avlaste primærhelsetjenesten.

Den løse tilknytningen mellom kommune og apotek fører til at få kommuner på en

systematisk måte gjør bruk av den kompetansen som finnes i apotekene.

Farmasiforbundet mener derfor de Statlige helsemyndigheter bør gi anbefalinger til kommunene om å ta i bruk kompetansen i apotekene i større grad. Staten kan kunne gi føringer for eksempel gjennom en statlig veileder, for hvordan kommuner kan ta i bruk legemiddelkompetansen i apotekene

I Fredrikstad har de gjort et vellykket forsøk med apotektekniker på medisinrom i kommunehelsetjenesten. Dette er et samarbeidsprosjekt mellom Etat hjemmesykepleie i Fredrikstad kommune og Apotek 1 Helsehuset Fredrikstad.

- Prosjektperiode: september 2020–februar 2021
- Målet er å frigjøre tid for sykepleierne til pasientnære oppgaver
- Apotektekniker skal bemanne medisinrommet 16 timer i uka
- Relevante oppgaver for apotektekniker på medisinrommet:
 - klargjøring av dosetter, multidose og dagsutleveringer
 - ompakking av varer
 - holdbarhetskontroll
 - logistikk-rådgivning ved for eksempel legemiddelmangel

Som en del av prosjektet regnet hjemmehjelpsetaten ut tid brukt på medisinrommet før og etter hjelp fra apotektekniker. Etter at apotekteknikerne ble satt inn, har de spart 11 timer i uken. Før prøveprosjektet brukte sykepleierne i overkant av 60 timer per uke på medisinrommet. Etter prøveprosjektet brukte de i overkant av 33 timer. Apotekteknikerne brukte til sammen 16 timer i uken.

De timene som sykepleierne har frigjort, har blitt brukt ute hos pasientene. Dette er med på å øke kvaliteten på tjenestene, og mulighet for økt observasjonskompetanse.

Kommunehelsetjenesten i Fredrikstad tror økt samhandling mellom hjemmesykepleien og apotek, i tillegg til å frigjøre sykepleietid til direkte tjenesteyting overfor pasientene, vil kunne øke kvaliteten i legemiddelhåndteringen.

– Hjemmesykepleien har lenge samarbeidet tett med apoteket i det daglige, og apotekansatte som jobber med dette samarbeidet, kjenner godt til mange av våre utfordringer og oppgaver. Ved at noen få apotekteknikere nå fast skal utføre en del oppgaver på medisinrommet, tror vi de får en bedre oversikt og kontinuitet i oppgavene enn om «alle» sykepleierne skal gjøre litt hver på medisinrommet gjennom uka, sier fagkoordinator i Fredrikstad kommune Anne Herwander Kvarsnes.

Apotekteknikere i spesialhelsetjenesten

I spesialhelsetjenesten representerer apotekene kompetanse spesielt innenfor legemiddelforsyning, legemiddelbruk, klinisk farmasi og legemiddelproduksjon. Denne spesielle kompetansen sykehusapotekene har danner grunnlaget for enda tettere samarbeid. Ved bruk av apotekteknikere i spesialhelsetjenesten i enda større grad kan mange flere sykepleiertimer frigjøres til pasientnære oppgaver.

Utdanning og kompetanseutvikling

Farmasiforbundet har i lang tid ment at tilbudsstrukturen for apotekteknikk på videregående må styrkes. Utdanningen er i dag bygd opp med 3 års teoretisk utdanning, derav bare det siste året VG3 omhandler lærerplan apotekteknikk.

Farmasiforbundet har sammen med flere aktører, derav Apotekforeningen, lærerne ved utdanningsinstitusjonene og Faglig råd for helse- og oppvekst (FRHO) anbefalt at lærerplan for apotekteknikk bør gå over 2 år for å sikre mere dybdekompetanse innen for

eksempel legemiddelproduksjon og farmakologi, men også sørge for at apotekteknikeren allerede ved grunnutdanningen har sertifisering som vaksinatør i orden.

Farmasiforbundet mener at ansatte uten noen form for helsefaglig bakgrunn som utfører apotekets daglige arbeidsoppgaver, skal tilbys utdanning som apotektekniker.

For å sikre apotekenes faglige kvalitet bør alle som har kundekontakt i apotek være autorisert helsepersonell. Det er et langsiktig og prioritert mål for oss at alle ufaglærte i bransjen skal bli autoriserte. Det vil styrke vår yrkesanseelse, yrkesidentitet, yrkesstoltheten og faglighet overfor kundene, og bidra til opprettholdelsen av apotek som faghandel.

Arbeidslivet er i stadig omstilling og kravene til kompetanse er i kontinuerlig utvikling.

Riktig kompetanse gir jobbtrygghet. Som autorisert helsepersonell har apotekteknikerne et selvstendig ansvar for å holde seg faglig oppdatert. Det må legges ytterligere til rette for at apotekteknikerne får tilbud om, og har mulighet til delta i etter- og videreutdanningstiltak.

Vi støtter helsepersonellkommissjonens anbefaling om at arbeidet med kompetanseplanlegging og kompetansekartlegging må styrkes.

Farmasiforbundet erfaring er at det er stor variasjon mellom apotekene i hvordan arbeidet med kompetanseutvikling forankres og følges opp. I apotekbransjen finnes det tilgang til mange bransjeinterne og eksterne muligheter for kompetanseutvikling. Farmasiforbundets egne interne HMS undersøkelser avdekker allikevel at medlemmene ikke får tid eller mulighet til å gjennomføre viktig etter -og videreutdanning i hovedsak knyttet til høyt arbeidspress på grunn av lav bemanning.

Farmasiforbundet vil påpeke at Inhalasjonsveiledningstjenesten som er en offentlig betalt tjeneste er i dag begrenset til å utføres av farmasøyt

Farmasiforbundet standpunkt er at dette et godt eksempel på dårlig ressursbruk all den tid Apotekteknikere, som er autorisert helsepersonell har inhalasjonsveiledning som en del av sin grunnutdanning

Her mener Farmasiforbundet det er muligheter for bedre kompetanseutnyttelse.

Med vennlig hilsen

Bodil Røkke
Forbundsleder
Farmasiforbundet